

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

**ДО
Д-Р СТОЙЧО КАЦАРОВ
СЛУЖЕБЕН МИНИСТЪР НА
ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО
пл. "Света Неделя" № 5
гр. София 1000**

Относно: Постъпили жалби в институцията на омбудсмана на Република България във връзка с Постановление на Министерския съвет за изменение и допълнение на Наредбата за медицинската експертиза, обн. ДВ, бр. 59 от 16.07.2021 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН КАЦАРОВ,

Като благодаря за бързата реакция и изпратените документи, в отговор на писмото на омбудсмана (изх. № 0404-35/08.07.2021 г.), се обръщам отново към Вас във връзка с извършените промени в Наредбата за медицинската експертиза, обн. ДВ, бр. 59 от 16.07.2021 г., по отношение определянето на пожизнен срок на трайно намалената работоспособност/вида и степента на увреждане за всички случаи, когато водещото увреждане е дефинитивно.

Както бяхте информиран в последното писмо до Вас, измененията имат пряко отражение върху правата и интересите на значителна част от хората с увреждания и на техните семейства, поради което въпросът е на вниманието на омбудсмана и е обсъден на заседание на Съвета за наблюдение, създаден да изпълнява функциите по насърчаване, защита и наблюдение на прилагането на Конвенцията за правата на хората с увреждания в България.

Становището на омбудсмана е, че от една страна, предприемането на действия за промени и за разрешаване на съществуващите проблеми е в изпълнение на препоръките на омбудсмана (последната от които от 18.06.2021 г., точно във връзка с дефинитивните състояния) и е дълго чакана и важна стъпка в усилията за осигуряване на адекватна оценка на здравословното състояние на гражданите с увреждания и за определянето на подходящи мерки за по-нататъшната им подкрепа, съобразена с индивидуалните потребности.

От друга страна, всички действия, чрез които ще се засегнат права и интереси на хората с увреждания, следва да бъдат извършвани при непрекъснат диалог и участие на хората с увреждания и техните организации и при максимална прозрачност и публичност. Това е основен принцип, установен в Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания и в Закона за хората с увреждания, и който с пълна сила важи по отношение медицинската експертиза в България.

От извършените проучвания и обсъждания по време на последното заседание на Съвета за наблюдение, проведено на 08.07.2021 г., както и от постъпилия сигнал от г-н Светослав Чернев, президент на „Национална организация Малки български хора“ във връзка с последните изменения в Наредбата за медицинската експертиза, с твърдение, че

приетият нормативен акт създава условия за нарушаване на права на граждани с увреждания и за дискриминация, се установява, че информацията с последните промени, свързани с дефинитивните увреждания, не беше обществено достъпна и по тях не бяха проведени обществени консултации.

Липсата на обществени обсъждания доведе до ограничаване на възможностите на заинтересованите граждани и техните организации да изразят възраженията си и да представят предложенията си – като например малките хора, които се оказаха разделени заради 1 см разлика.

От постъпващите оплаквания в институцията на омбудсмана през последната седмица се установява, че недоволни от измененията са и други организации, представляващи интересите на хора с увреждания. В този смисъл са и жалбите от „Национална асоциация на децата и младите хора с диабет“ по отношение децата и младежите със „Захарен диабет“ Тип 1, за които изрично е определен пожизнен срок само в т. 2.2.2 и т. 2.2.3 от Приложение № 1 към чл. 63, ал. 1 от Наредбата за медицинската експертиза (при две усложнения и с повече от две усложнения), но не и за останалите усложнения от заболяването.

В сходна насока е и жалбата на фондация „Живот със Синдром на Даун“, които подробно изразяват разочарование и неудовлетвореност по отношение на неправилното, според тях, формулиране и недостатъчната яснота за раздел XI Генетични аномалии. Отбелязват, че по отношение на хората с ментални увреждания не е предвидено определянето на право на чужда помощ. Обръщат внимание, че хората с ментални проблеми имат нужда от чужда помощ през целия си живот и в тази връзка правят предложение. Посочват наличието на проблеми и поставят въпроси относно регламентираната в § 8 възможностите за преосвидетелстване.

Отново останаха притесненията, че липсва достатъчно конкретика на заболяванията и по-обстойно описание на категориите, така че да не се допуска неправилно тълкуване и прилагане на методиката и наредбата от лекарите и нарушаване на правата на хората с увреждания. Въпросът е оставен за разрешаване чрез Методически указания, за които омбудсманът очаква да бъдат достатъчно ясни и разработени при максимално участие на хората с увреждания и техните представители.

Необходимо е да се обърне внимание и на текста на § 8 от Преходните и заключителни разпоредби от приетата и действаща след 16.07.2021 г. Наредба за медицинската експертиза, с която се предоставя възможност на лицата, освидетелствани или преосвидетелствани от ТЕЛК в периода до влизането в сила на постановлението за приемане на Наредбата и за които с постановлението са определени по-благоприятни условия за оценка на увреждането, да подадат заявление-декларация за преосвидетелстване извън случаите по чл. 56, ал. 1 от Правилника за устройството и организацията на работа на органите на медицинската експертиза и на регионалните картотеки на медицинските експертизи (ПУОРОМЕРКМЕ) (ДВ, бр. 34 от 2010 г.) в двумесечен срок от влизането в сила на постановлението. Този текст отговаря в значителна степен на отправените от омбудсмана препоръки за предоставяне на възможност на освидетелстваните/преосвидетелстваните след 03.08.2018 г. граждани,

ощетени от промените в тогавашната редакция на Наредбата, да се явят отново пред ТЕЛК при облекчена процедура, извън посочените в чл. 56 от ПУОРОМЕРКМЕ случаи, за което постъпиха немалко жалби.

Следва да се отбележи обаче, че двумесечният срок, в рамките на който засегнатите граждани може да поискат ново преосвидетелстване, е твърде кратък за запознаване с текста на § 8 и за реализирането на дадената в текста правна възможност.

В текста не е изрично уредено още, че хората с увреждания ще минават на преосвидетелстване при новите условия, без да е необходимо да представят нови и допълнителни изследвания и медицински документи. Това ще бъде значително облекчение за явяващите се, предвид трудностите, които срещат при преминаване на медицински изследвания и набавянето на необходимите документи за преосвидетелстване.

Сериозно съм обезпокоена обаче от постъпващата информация от граждани и от организации, че съществува сериозен проблем с прилагането на § 8 от Преходните и заключителни разпоредби от приетата и действаща след 16.07.2021 г. НМЕ, тъй като от Регионалните здравни инспекции също не са наясно как следва да се прилагат разпоредбите и масово отказват да приемат заявления на гражданите.

Във връзка с изложеното и с цел гарантиране на правата на хората с увреждания, на основание чл. 19, ал. 1, т. 2 и т. 4 от Закона за омбудсмана, препоръчвам да бъдат разгледани описаните проблеми, като бъдат взети всички възможни мерки за осигуряване на адекватна оценка на здравословното състояние на гражданите, които се явяват пред органите на медицинската експертиза.

Отправлям препоръка да бъдат предприети действия за предоставяне на възможност за максимално участие на хората с увреждания и техните представители в процесите по изработване на нормативните актове, които засягат правата и интересите им, при спазване на процедурите за провеждане на необходимите обществени консултации.

Препоръчвам още да бъдат дадени и ясни указания на директорите на Регионалните здравни инспекции и на отговорните служители в Регионалните картотеки на медицинските експертизи за адекватно информиране на гражданите за възможностите по § 8 от Преходните и заключителни разпоредби на Наредбата за медицинската експертиза, както и за определяне на справедлив срок за ползване на тези възможности, в т.ч. и относно възможността да се ползват вече представените документи.

Очаквам да ме информирате в разумен срок за предприетите по препоръките действия, като очаквам също да информирате обръналите се към Вас организации на хора с увреждания и пациентски организации за становище по поставените от тях въпроси и предприетите действия.

С уважение,

**ДОЦ. Д-Р ДИАНА КОВАЧЕВА
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**